

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Stortingets president
Ekspedisjonskontoret
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/820-

28. februar 2023

**Svar på spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 1406 fra
stortingsrepresentant Mímir Kristjánsson**

Jeg viser til følgende spørsmål til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Mímir Kristjánsson:

«Hva vil det koste å heve minsteytelsene til fattigdomsgrensen?»

Svar:

Jeg har bedt Arbeids- og velferdsdirektoratet om bistand til å beregne merkostnadene av å øke minsteytelsene for alderspensjon, uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og kvalifiseringsstønad til EU-60.

Generelt

Jeg vil innledningsvis presisere at EU-60 er en lavinntektsindikator og ikke en fastsatt fattigdomsgrense. 60 prosent av medianinntekten etter skatt benyttes for å anslå andelen personer i risiko for å oppleve fattigdom («at risk of poverty»). EU-60 har ulike nivåer avhengig av husholdningstype, der det både skilles mellom enslige, par og i tillegg tas hensyn til antall barn i husholdningen. Det medfører blant annet at lavinntektsgrenser varierer betydelig mellom land (relativ lavinntekt) og at den avhenger av husholdningens størrelse. Dette er en indikator på lavinntekt, og den tar derfor heller ikke hensyn til andre forskjeller mellom land som eksempelvis verdien av offentlige tjenester.

SSB oppgir ni ulike nivåer for EU-60 i 2021 (www.ssb.no/tabell/09593). Ettersom både uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og kvalifiseringsstønad har barnetillegg, og ettersom

alderspensjonister svært sjelden har barn under 18 år, legger Arbeids- og velferdsdirektoratet til grunn at minstesatsene utformes slik at det bare tas hensyn til sivilstand (enslig eller gift/samboende), ikke til antall barn.

Tabell 1 viser anslaget på lavinntektsgrensene som er benyttet. Det er tatt utgangspunkt i EUs lavinntektsgrenser ved 60 pst. av medianinntekt for 2021. Nivåene fra 2021 er justert for faktisk og forventet årslønnsvekst i perioden 2022–2023, slik at man har et anslag for hva lavinntektsgrensene vil utgjøre i 2023.

Tabell 1. Lavinntektsgrenser. Kroner.

	EU60 2020	Anslag EU60 2023	Anslag EU60 2023 i G
Enslige	251 600	276 300	2,3757
Gifte/ samboende	188 700	207 200	1,7815

Anslått gjennomsnittlig G for 2023 er 116 305 kroner.

For alderspensjon er minste pensjonsnivå skattefritt, gitt at man ikke har andre inntekter i tillegg. Vi antar at en økning av minste pensjonsnivå må følges opp med en endring av skattereglene slik at minste pensjonsnivå fortsatt vil være skattefritt. Merutgiftene ved dette vil komme i tillegg.

Arbeidsavklaringspenger, uføretrygd og kvalifiseringsstønad blir beskattet som lønnsinntekt. For at minstesatsene skal tilsvare beløpene i tabell 1 etter skatt, vil EU-60 for enslige utgjøre 342 000 kroner og for gifte/samboende 238 800 kroner. Det tilsvarer henholdsvis 2,9405 G og 2,0532 G.

Direktoratet gjør også oppmerksom på at gjennomføring av regelverksendringer kan medføre utviklingskostnader, utfordre etatens saksbehandlingskapasitet og også føre til endrede driftskostnader for Arbeids- og velferdsetaten. Som følge av behov for å tilrettelegge IKT-systemene i etaten, må også mulig iverksettelsestidspunkt vurderes. Slike vurderinger er ikke hensyntatt i svaret. Det understrekes også at beregningene er usikre.

Økningene vil kunne medføre en viss reduksjon i utgiftene til økonomisk sosialhjelp. Det vil være særlig aktuelt for økningene for arbeidsavklaringspenger og kvalifiseringsstønad, der det i dag er en del som mottar supplerende sosialhjelp i tillegg til minsteytelsen.

Alderspensjon

Direktoratet forutsetter at forslaget kun gjelder alderspensjon etter gammel opptjeningsmodell. Dette innebærer at tiltaket får full effekt for minstepensjonister født til og med 1953, avtakende effekt for minstepensjonister født 1954–1962, og ingen effekt for personer født 1963 og senere siden denne gruppen får hele alderspensjonen beregnet etter ny opptjeningsmodell.

Det antas at økningen innebærer at satser som i dag ligger under 2,3757 G og 1,7815 G økes til dette nivået. Satser lik EU-60 antas å tilsvare disse beløpene målt i G uansett innføringsmåned. I 2023 vil det bare være minste pensjonsnivå særskilt sats enslige og lav sats for gift/samboende som øker. I senere år vil etter hvert også andre satser påvirkes, dersom de faller under EU-60. Det er forutsatt at mottakere på minstenivå ikke skal betale skatt av alderspensjonen, og at skattereglene vil bli tilpasset de foreslåtte minstenivåene.

Tabell 2. Satser. Kroner

	Anslag minstenivå 1. mai 2023	Anslag EU60 1. mai 2023	Økning i minstenivå
Enslige, særskilt	256 424	282 035	25 611
Gift/samboende, lav sats	187 351	211 501	24 150

Direktoratet har inkludert forventet effekt på antall mottakere av økt minstenivå for enslige med 4 000 kroner fra 1. januar 2023, som blir gjennomført med tilbakevirkende kraft fra mars 2023. Ellers forventes det en underliggende nedgang i antall med minstenivå. Den foreslåtte økningen av minstenivåene opp til EU-60 vil øke antall på minstenivå vesentlig. Mottakere som tidligere ikke var på minstenivå, men som vil motta minstenivå etter økningen, forutsettes å få en økning i alderspensjonen på halvparten av de som er på minstenivå før økningen.

Tabell 3. Merutgifter for alderspensjon ved å øke minste pensjonsnivå til EU60. Sum enslige og gifte/samboende. Mill. 2023-kr. (G=116 305 kr.)

	Innføringstidspunkt		
	1. mai	1. juli	1. august
2023	2 780	2 069	1 718
2024	3 823	3 823	3 823

Effektene av å øke minstenivåene i gammel opptjeningsmodell er beregnet en del lavere enn hva som var tilfelle i oktober 2022. Jeg viser her til svar på spørsmål 14 fra Fremskrittspartiet til statsbudsjettet for 2023. Dette skyldes at økningen som skal til for å nå EU-60 er mindre som følge av økt minstenivå med 4 000 kroner til enslige fra 1. januar 2023 og at det forventes en vesentlig sterkere regulering 1. mai 2023 enn hva som var tilfelle med forutsetningene fra Nasjonalbudsjett 2023.

Arbeidsavklaringspenger

Minsteytelsen for arbeidsavklaringspenger utgjør 2G. For personer under 25 år utgjør minsteytelsen 2/3 av 2G. I januar 2023 var det 55 980 personer som mottok minsteytelsen.

Tabell 4. Merutgifter for arbeidsavklaringspenger ved å øke minstesatser til EU60. Sum enslige og gifte/samboende. Mill. 2023-kr. (G=116 305 kr.)

	Innføringstidspunkt		
	1. mai	1. juli	1. august
2023	3 807	2 855	2 379
2024	5 710	5 710	5 710

Uføretrygd

Beregningene er basert på data for januar 2023. Det var da 46 prosent av uføretrygdde som var registrert som gift eller samboende (hvorav 35 prosent gifte og 11 prosent samboende). Disse har i dag minstesatser på enten 2,28G, 2,33G eller 2,66G. Ingen av disse vil bli påvirket da de alle ligger over 2,0532 G (grensen justert for at uføretrygd skattlegges som lønn).

Forslaget vil dermed kun berøre enslige, der minstesatsen i dag er 2,48 G eller 2,91 G (personer som har blitt uføre før fylte 26 år pga. alvorlig og klart dokumentert sykdom). Begge disse vil bli hevet til 2,9405 G. I januar 2023 var det rundt 79 200 som mottok uføretrygd etter en av disse to minstesatsene.

Tabell 5. Merutgifter for uføretrygd ved å øke minstesatser til EU60. Mill. 2023-kr. (G=116 305 kr.)

	Innføringstidspunkt		
	1. mai	1. juli	1. august
2023	2 185	1 639	1 366
2024	3 282	3 282	3 282

Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet er en kommunal individuell sosial tjeneste etter sosialtjenesteloven. Deltakerne på programmet får kvalifiseringsstønad som utgjør 2/3 av 2G for dem under 25 år og 2G for alle andre. Det er i beregningene lagt til grunn omkring 6 500 personer i kvalifiseringsprogram.

Tabell 6. Merutgifter ved å øke kvalifiseringsstønad til EU60. Sum enslige og gifte/samboende. Mill. 2023-kr. (G=116 305 kr.)

	Innføringstidspunkt		
	1. mai	1. juli	1. august
2023	334	250	209
2024	501	501	501

Med hilsen

Marte Mjøs Persen

Marte Mjøs Persen